מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- לזהות מנגנונים פסיכולוגיים וכלכליים המשפיעים על החלטות צריכה ולהפעיל כלי עצירה לפני קנייה
- להבין את תפקידי הכסף, כוח הקנייה והשפעת ביקוש-היצע ואינפלציה על מחירים
- להכיר זכויות וחובות בסיסיות בצרכנות ובעבודה, ולדעת לזהות הונאות ולהתמודד איתן
- לתרגל חישובי ריבית דריבית ובניית תקציב אישי מאוזן לקראת חיסכון

גרסה רגילה – כל הפריטים.

חלק א׳ – פרק 1 • צרכנות מודעת וקבלת החלטות פיננסיות – מושגים ועובדות יסוד

1. א – מערכת 1 - מהירה ורגשית
2. ב – פונים לרגע שבו הסבלנות נגמרת

חלק ב׳ – פרק 1 • צרכנות מודעת וקבלת החלטות פיננסיות – מושגים נוספים

1. 9.90
2. 14

חלק ג׳ – פרק 1 • צרכנות מודעת וקבלת החלטות פיננסיות – הבנה ויישום

1. ב (קונים כפול ממה שבאמת צריך)
2. ג (מאטה את הצעדים ומאריכה את השהות בחנות)
3. ה (המוח קורא את הספרה השמאלית ומרגיש 'תשע')
4. א (מה שרואים ראשון - קונים יותר ממנו)
5. ד (פונים לרגע שבו הסבלנות נגמרת)

חלק ד׳ – פרק 1 • צרכנות מודעת וקבלת החלטות פיננסיות – זכויות וזהירות ברשת

1. ב – לא לשלוח, ולבדוק מול ערוץ נפרד (למשל להתקשר לבנק בעצמכם)
2. ב – הלקוח, כי בלי מסירת גילוי נאות זכות הביטול עדיין בתוקף

חלק ה׳ – פרק 2 • עולם הכסף והבנקאות – מושגי יסוד

1. ב – יחידת חשבון
2. ג – אמצעי חליפין
3. ב – מונופול

חלק ו׳ – פרק 2 • עולם הכסף והבנקאות – נכון או לא נכון והשלמות

1. לא נכון – כשיש אינפלציה המחירים עולים וכוח הקנייה של אותו סכום כסף יורד
2. נכון – כך מוגדר קרטל - הסכם בין מתחרים שפוגע בתחרות

חלק ז׳ – פרק 2 • עולם הכסף והבנקאות – השלמת משפטים

1. לעלות
2. היצע

חלק ח׳ – פרק 2 • עולם הכסף והבנקאות – השוואת אמצעי תשלום

1. ג – 24 תשלומים עם ריבית
2. ג – קרטל

חלק ט׳ – פרק 3 • שוק העבודה בעולם משתנה – מושגי יסוד בזכויות נוער

1. ג – 15
2. ב – מסמך חוקי המפרט שכר וניכויים
3. ב – הודעה בכתב על תנאי העבודה

חלק י׳ – פרק 3 • שוק העבודה בעולם משתנה – נכון או לא נכון

1. לא נכון – החוק אוסר העסקת בני נוער בשעות הלילה כדי להגן על בריאותם ועל הלימודים
2. נכון – החוק מגן על שכר המינימום גם של עובדים צעירים

חלק י״א – פרק 3 • שוק העבודה בעולם משתנה – קריאת תלוש וחישוב שכר

1. 600
2. נטו
3. 2560

חלק י״ב – פרק 3 • שוק העבודה בעולם משתנה – התאמת מושגים בתלוש

- 1 – ד (הסכום לפני ניכויים)
- 2 – ג (הסכום שמקבלים בפועל אחרי ניכויים)
- 3 – ה (סכומים שמורדים מהשכר, כמו ביטוח לאומי)
- 4 – ב (כמה משלמים על כל שעת עבודה)
- 5 – א (שעות מעבר למכסה הרגילה, בתשלום גבוה יותר)

חלק י״ג – פרק 4 • חיסכון והשקעות – מושגי יסוד

- 1. א – מחיר הכסף
- 2. א – להפוך חיסכון קטן לגדול עם הזמן
- 3. א – צרכים

חלק י״ד – פרק 4 • חיסכון והשקעות – תרגול

- 1. לא נכון – ריבית דריבית מחושבת גם על הריבית שכבר נצברה בעבר, ולא רק על הסכום המקורי
- 2. נכון – קרן חירום נועדה לתת מענה להוצאות פתאומיות ולא מתוכננות

חלק ט״ו – פרק 4 • חיסכון והשקעות – מושגים והתאמה

- 1. ריבית
- 2. 10

חלק ט״ז – פרק 4 • חיסכון והשקעות – התאמת מושגים

- 1 – ג (מחיר שמשלמים או מקבלים על שימוש בכסף)
- 2 – ד (סכום כסף שמפקידים בבנק לתקופה מסוימת)
- 3 – ב (סכום כסף שמקבלים ומתחייבים להחזיר עם ריבית)
- 4 – ה (חיסכון המיועד להוצאות בלתי צפויות)
- 5 – א (תוכנית לחלוקת ההכנסה בין הוצאות וחיסכון)

חלק י״ז – פרק 5 • כסף ורגש: כלי חוסן – היכרות עם הכלים

- 1. א – לעצור לפני קנייה אימפולסיבית
- 2. א – עוצרים רגע ולא קונים מיד
- 3. א – התמודדות אחרי טעות כספית או הונאה
- 4. א – חבר או חברה שנפגעו כלכלית

חלק י״ח – פרק 5 • כסף ורגש: כלי חוסן – התאמת ערוצי גש״ר מאח״ד

- 1 – ד (הליכה קצרה כדי להירגע)
- 2 – ה (תוכנית פעולה: חסימה ודיווח)
- 3 – ו (לומר שזה מבאס ומותר להרגיש כך)
- 4 – א (לספר להורה או לחבר/ה)
- 5 – ג (להגיד לעצמי שטעות לא מגדירה אותי)
- 6 – ב (לדמיין איך מסבירים לאחרים להיזהר בפעם הבאה)

חלק י״ט – פרק 5 • כסף ורגש: כלי חוסן – יישום וחשיבה

- 1. לציין עצירה, נשימה עמוקה, דיבור עצמי ('אני בוחר/ת בחוכמה') ואז החלטה אם זה צריך או רצון.
- 2. למשל רגש - לומר שזה מבאס ומותר להרגיש כך; חברה - להציע לספר למבוגר/ת אמין/ה.
- 3. שיחה הכוללת לפחות שלושה מהמרכיבים, למשל: 'אני כאן איתך', 'מה קרה בדיוק?', 'בוא נתקשר יחד לבנק'.
- 4. הסבר שעצירה מאפשרת לעבור ממערכת החשיבה המהירה-רגשית לחשיבה שקולה, עם דוגמה אישית רלוונטית.

חלק כ׳ – פרק 6 • סיכום, דילמות ומבחן מסכם – מושגי יסוד מארבעת הצירים

- 1. א – עוצרים לפני שקונים
- 2. ב – 14 ימים
- 3. א – מוצרי חובה ממוקמים בקצה החנות

כרטיס יציאה – מה לחפש

- התשובה מראה הבחנה בין מערכת 1 (רגש) למערכת 2 (חשיבה) ושאלה מנטרלת רלוונטית לטריק שנבחר
- התשובה מקשרת בין אינפלציה לעליית מחירים ולירידה בכמות שניתן לקנות באותו סכום לאורך זמן
- התקציב כולל חלוקה ברורה בין הקטגוריות וסכום חיסכון מוגדר עם ציר זמן ריאלי

טיפים להפעלה:

- ניתן לפרוס את החוברת על פני כ-5-6 שיעורים, פרק אחד או שניים בכל מפגש, עם זמן לדיון בכיתה על הדילמות
- לתלמידים המתקדמים אפשר להוסיף חישובי ריבית דריבית מורכבים יותר ותרגילי השוואת שוק תחרותי מול שוק מונופוליסטי
- לתלמידים הזקוקים לתמיכה כדאי להתמקד בתרגילי שלוש השורות והדוגמאות הפשוטות, ולהיעזר במילון המושגים לפני כל פרק
- כדאי לשלב את כרטיסי הדיבייט ודילמות הכיתה כפעילות סיכום לכל פרק, כדי לחבר בין הידע התיי לשיח ערכי

חוברת תרגול – כסף בראש: חינוך פיננסי לכיתה ט׳

כסף בראש – חינוך פיננסי לכיתה ט׳

· רגיל

תוכן החוברת

1. פרק 1 – צרכנות מודעת וקבלת החלטות פיננסיות
2. פרק 2 – עולם הכסף והבנקאות
3. פרק 3 – שוק העבודה בעולם משתנה
4. פרק 4 – חיסכון והשקעות
5. פרק 5 – כסף ורגש: כלי חוסן
6. פרק 6 – סיכום, דילמות ומבחן מסכם

שם: _____ כיתה: _____

יצרה: רוית ראש בן ישי

חוברת תרגול – כסף בראש: חינוך פיננסי לכיתה ט׳

חוברת התלמיד/ה רגיל

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

בכל פרק תמצאו הסבר קצר, תרגילים ודילמה לדיון. עבדו לפי הסדר, נסו לענות לבד לפני שבודקים, והיעזרו במחשבון הריבית ובמילון המושגים בסוף החוברת בעת הצורך.

1 חלק א׳ – פרק 1 • צרכנות מודעת וקבלת החלטות פיננסיות – מושגים ועובדות יסוד

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. קנייה אימפולסיבית בעקבות שלט 'נותרו 2 במלאי בלבד' נובעת בעיקר מ...

א) מערכת 1 - מהירה ורגשית ב) מערכת 2 - איטית והגיונית ג) תקציב מתוכנן מראש

ד) השוואת מחירים

2. חטיפים ממוקמים ליד הקופה כי...

א) הם הכי זולים בחנות ב) פונים לרגע שבו הסבלנות נגמרת ג) אין מקום אחר להניח אותם

ד) כך קובע החוק

2 חלק ב׳ – פרק 1 • צרכנות מודעת וקבלת החלטות פיננסיות – מושגים נוספים

השלימו את המילה החסרה.

1. מחיר של _____ ₪ גורם למוח לקרוא את הספרה השמאלית ולהרגיש שהמחיר נמוך משמעותית

2. לפי החוק, אפשר לבטל עסקה שנעשתה באינטרנט תוך _____ יום מרכישת המוצר

3 חלק ג׳ – פרק 1 • צרכנות מודעת וקבלת החלטות פיננסיות – הבנה ויישום

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. מבצע 1+1	___	**א.** מה שרואים ראשון - קונים יותר ממנו
2. מוזיקה איטית בחנות	___	**ב.** קונים כפול ממה שבאמת צריך
3. מחיר 9.90 ₪	___	**ג.** מאטה את הצעדים ומאריכה את השהות בחנות
4. מוצר רווחי בגובה העיניים	___	**ד.** פונים לרגע שבו הסבלנות נגמרת
5. חטיפים ליד הקופה	___	**ה.** המוח קורא את הספרה השמאלית ומרגיש 'תשע'

4 חלק ד׳ – פרק 1 • צרכנות מודעת וקבלת החלטות פיננסיות – זכויות וזהירות ברשת

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. הודעה מבקשת לשלוח קוד אימות או סיסמה. מה נכון לעשות?

(א) לשלוח מיד כדי לא לפספס (ב) לא לשלוח, ולבדוק מול ערוץ נפרד (למשל להתקשר לבנק בעצמכם)

(ג) למחוק בלי לספר לאף אחד (ד) להעביר לחבר שיבדוק

2. בעל אתר מסרב לבטל עסקה כי 'עברו שבועיים', אך מעולם לא מסר ללקוח טופס גילוי נאות. מי צודק?

(א) בעל האתר, כי שבועיים זה מספיק זמן (ב) הלקוח, כי בלי מסירת גילוי נאות זכות הביטול עדיין בתוקף

(ג) אף אחד - תלוי במוצר (ד) רק בית משפט יכול להכריע

5 חלק ה' – פרק 2 • עולם הכסף והבנקאות – מושגי יסוד

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. כסף שמשמש למדידת שווי של מוצרים ושירותים (למשל: מחיר בשקלים) ממלא תפקיד של:

(א) אמצעי חליפין (ב) יחידת חשבון (ג) שמירת ערך (ד) הלוואה

2. כשמשלמים בכסף תמורת קנייה, הכסף משמש כ:

(א) יחידת חשבון (ב) שמירת ערך (ג) אמצעי חליפין (ד) ריבית

3. מצב שבו מוכר אחד בלבד שולט בשוק של מוצר מסוים נקרא:

(א) קרטל (ב) מונופול (ג) ביקוש (ד) אינפלציה

6 חלק ו' – פרק 2 • עולם הכסף והבנקאות – נכון או לא נכון והשלמות

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	כסף שומר תמיד על אותו ערך, גם כשיש אינפלציה גבוהה	☐	☐
2	קרטל הוא הסכם בין כמה חברות לתאם ביניהן מחירים	☐	☐

7 חלק ז' – פרק 2 • עולם הכסף והבנקאות – השלמת משפטים

השלימו את המילה החסרה.

1. כאשר הביקוש למוצר עולה וההיצע נשאר קבוע, המחיר נוטה ל _____

2. כאשר יש מעט מאוד מהמוצר וכולם רוצים אותו, מדובר במחסור ב _____

8 חלק ח' – פרק 2 • עולם הכסף והבנקאות – השוואת אמצעי תשלום

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. טלפון שעולה 2,400 ₪: איזו דרך תשלום כנראה תעלה הכי הרבה בסך הכול?

(א) מזומן (ב) 12 תשלומים ללא ריבית (ג) 24 תשלומים עם ריבית (ד) אין הבדל

2. כששתי חברות מתחרות מחליטות יחד לקבוע מחיר גבוה למוצר, זהו מצב של:

(א) ביקוש והיצע (ב) מונופול (ג) קרטל (ד) יחידת חשבון

9 חלק ט׳ – פרק 3 • שוק העבודה בעולם משתנה – מושגי יסוד בזכויות נוער

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מהו הגיל המינימלי לעבודה בישראל (למעט מקרים מיוחדים)?

א) 13 ב) 14 ג) 15 ד) 16

2. תלוש השכר הוא...

א) קבלה מהחנות ב) מסמך חוקי המפרט שכר וניכויים ג) טופס בקשת עבודה ד) מכתב פיטורים

3. מה חייב המעסיק למסור לעובד עם תחילת העבודה?

א) הסכם בעל פה בלבד ב) הודעה בכתב על תנאי העבודה ג) כלום, זה לא חובה

ד) רק מספר טלפון

10 חלק י׳ – פרק 3 • שוק העבודה בעולם משתנה – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	מותר להעסיק בן 16 בעבודת לילה מאוחרת בלי הגבלה	☐	☐
2	גם לבני נוער העובדים מגיעה הגנה של שכר מינימום	☐	☐

11 חלק י״א – פרק 3 • שוק העבודה בעולם משתנה – קריאת תלוש וחישוב שכר

השלימו את המילה החסרה.

1. נער עבד 20 שעות בשבוע בתעריף 30 ₪ לשעה. שכרו ברוטו הוא _____ ₪

2. שכר _____ הוא הסכום שהעובד מקבל לידיו אחרי הניכויים

3. נערה עבדה 4 שעות ביום, 5 ימים בשבוע, בתעריף 32 ₪ לשעה, במשך 4 שבועות. שכרה הכולל ברוטו הוא _____ ₪

12 חלק י״ב – פרק 3 • שוק העבודה בעולם משתנה – התאמת מושגים בתלוש

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. שכר ברוטו	___	**א.** שעות מעבר למכסה הרגילה, בתשלום גבוה יותר
2. שכר נטו	___	**ב.** כמה משלמים על כל שעת עבודה
3. ניכויים	___	**ג.** הסכום שמקבלים בפועל אחרי ניכויים
4. תעריף שעתי	___	**ד.** הסכום לפני ניכויים
5. שעות נוספות	___	**ה.** סכומים שמורדים מהשכר, כמו ביטוח לאומי

13 חלק י"ג – פרק 4 • חיסכון והשקעות – מושגי יסוד

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. איך נקראת הריבית בהשוואה שנלמדה בשיעור?

א) מחיר הכסף ב) מס על קנייה ג) פרס על חיסכון ד) קנס על איחור

2. מהי המטרה של ריבית דריבית, כפי שנלמד?

א) להפוך חיסכון קטן לגדול עם הזמן ב) להקטין את החיסכון בהדרגה ג) להעלות מיסים על חיסכון

ד) לבטל את הריבית הרגילה

3. במיני-פרויקט התקציב, לאיזו קטגוריה שייכות הוצאות כמו תחבורה וציוד לימודים?

א) צרכים ב) רצונות ג) חיסכון ד) השקעות

14 חלק י"ד – פרק 4 • חיסכון והשקעות – תרגול

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	ריבית דריבית מחושבת רק על הסכום המקורי שהפקדנו בבנק	☐	☐
2	קרן חירום היא סוג של חיסכון המיועד להוצאות בלתי צפויות	☐	☐

15 חלק ט"ו – פרק 4 • חיסכון והשקעות – מושגים והתאמה

השלימו את המילה החסרה.

1. ריבית דריבית היא ריבית שמחושבת גם על ה _____ שנצברה בעבר, ולא רק על הסכום המקורי

2. בשיטת 60/30/10 שנלמדה, _____ אחוזים מההכנסה החודשית מוקדשים לחיסכון

16 חלק ט"ז – פרק 4 • חיסכון והשקעות – התאמת מושגים

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. ריבית	___	**א.** תוכנית לחלוקת ההכנסה בין הוצאות וחיסכון
2. פיקדון	___	**ב.** סכום כסף שמקבלים ומתחייבים להחזיר עם ריבית
3. הלוואה	___	**ג.** מחיר שמשלמים או מקבלים על שימוש בכסף
4. קרן חירום	___	**ד.** סכום כסף שמפקידים בבנק לתקופה מסוימת
5. תקציב	___	**ה.** חיסכון המיועד להוצאות בלתי צפויות

17 חלק י״ז – פרק 5 • כסף ורגש: כלי חוסן – היכרות עם הכלים

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. כלל עש״ן ד״ק משמש בעיקר כדי...

א) לעצור לפני קנייה אימפולסיבית ב) לבחור מתנה יקרה ג) לחשב ריבית דריבית

ד) למכור מוצר במבצע

2. האות הראשונה בכלל עש״ן ד״ק (ע) מסמלת...

א) עוצרים רגע ולא קונים מיד ב) עוזבים את החנות מיד ג) עוברים לקופה אחרת

ד) עוקבים אחרי מבצעים

3. כלי גש״ר מאח״ד מתאים בעיקר למצב של...

א) התמודדות אחרי טעות כספית או הונאה ב) בחירת מתנה ליום הולדת ג) חישוב ריבית בבנק

ד) השוואת מחירים בסופר

4. כלי מעש״ה נועד לעזור ל...

א) חבר או חברה שנפגעו כלכלית ב) מוכר בחנות ג) בנק שמנהל חשבון ד) מפרסם מוצר חדש

18 חלק י״ח – פרק 5 • כסף ורגש: כלי חוסן – התאמת ערוצי גש״ר מאח״ד

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. גוף	___	**א.** לספר להורה או לחבר/ה
2. שכל	___	**ב.** לדמיין איך מסבירים לאחרים להיזהר בפעם הבאה
3. רגש	___	**ג.** להגיד לעצמי שטעות לא מגדירה אותי
4. חברה	___	**ד.** הליכה קצרה כדי להירגע
5. אמונה ומשמעות	___	**ה.** תוכנית פעולה: חסימה ודיווח
6. דמיון	___	**ו.** לומר שזה מבאס ומותר להרגיש כך

19 חלק י״ט – פרק 5 • כסף ורגש: כלי חוסן – יישום וחשיבה

ענו בקצרה.

1. חבר/ה שלכם רוצה לקנות מיד בגלל ״המבצע נגמר בעוד 4 דקות״. כתבו איך תדריכו אותו/ה לפי כלל עש״ן ד״ק (לפחות 3 שלבים).

2. חבר/ה נפל/ה בהונאה אינטרנטית ומרגיש/ה בושה. בחרו שני ערוצים מתוך גש״ר מאח״ד ותארו מה תגידו או תעשו בכל אחד.

3. כתבו שיחה קצרה (3-4 משפטים) בהשראת מעש״ה עם חבר/ה שהוציא/ה הרבה כסף בטעות. כללו לפחות שלושה מרכיבים: מחויבות, עידוד לפעולה, שאלות או הבניית רצף.

4. הסבירו במילים שלכם למה חשוב קודם ׳לעצור׳ (עש״ן ד״ק) ורק אחר כך לפעול, ותנו דוגמה מהחיים שלכם או מהכיתה.

20 חלק כ׳ – פרק 6 • סיכום, דילמות ומבחן מסכם – מושגי יסוד מארבעת הצירים

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מהו אחד הצעדים בכלל העצירה (עש״ן ד״ק) לפני קנייה אימפולסיבית?

א) עוצרים לפני שקונים ב) רצים לקנות מיד כדי לא לפספס ג) מתעלמים מהרגש לגמרי

ד) מבקשים הנחה נוספת

2. לפי החוק, כמה ימים יש לצרכן לבטל עסקה מקוונת?

א) 7 ימים ב) 14 ימים ג) 21 ימים ד) 30 ימים

3. איזה מהבאים הוא טריק שיווקי נפוץ בחנות?

א) מוצרי חובה ממוקמים בקצה החנות ב) מחירים עגולים בלבד ג) תאורה כבויה בחנות

ד) איסור על מבצעים

כרטיס יציאה

תן/י דוגמה לטריק שיווקי אחד ונסח/י שאלה שמנטרלת אותו לפני קנייה

הסבר/י במילים שלך מדוע כוח הקנייה של הכסף יכול לרדת גם אם הסכום בבנק לא השתנה

בנה/י תקציב חודשי קצר לפי עקרון הצרכים, הרצונות והחיסכון, וקבע/י יעד חיסכון אחד מציאותי

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀